

Jože Bratuž

Aktivnosti v naravi, dodana vrednost pri športni vzgoji na Fakulteti za strojništvo

Povzetek

Na Fakulteti za strojništvo že približno 30 let pri programu športne vzgoje ponujamo tudi aktivnosti v naravi. Predavatelji športne vzgoje na Fakulteti za strojništvo pri organizaciji aktivnosti v naravi uspešno sodelujemo s pedagogi drugih fakultet Univerze v Ljubljani. Vsako leto organiziramo petdnevni tečaj alpskega smučanja v Kranjski Gori, enodnevna smučanja, različne pohode, jadrnanje, taborjenje in druge aktivnosti. Udeležba študentov strojništva na teh aktivnostih v naravi je zelo visoka. Smatramo, da ima udeležba na aktivnostih v naravi pozitiven učinek na celostni osebni razvoj študentov.

Ključne besede: športna vzgoja, aktivnosti v naravi, smučanje, pohodništvo, Fakulteta za strojništvo, Univerza v Ljubljani.

Outdoor activities, added value in sports education at the Faculty of mechanical engineering

Abstract

Outdoor activities are a part of the Physical Education program at the Faculty of Mechanical Engineering for about 30 years. Physical education lecturers at the Faculty of Mechanical Engineering are successfully collaborating with teachers from other faculties of the University of Ljubljana in organizing outdoor activities. Every year we organize a five day alpine skiing course, one day skiing trips, hiking trips, sailing, camping and other activities. The participation of our students at these activities is very high. We consider, that the participation in outdoor activities has a positive effect on the personal development of our students.

Key words: Physical Education, outdoor activities, skiing, hiking, Faculty of Mechanical Engineering, University of Ljubljana.

■ Uvod

Fakulteta za strojništvo je že od začetkov športne vzgoje na Univerzi v Ljubljani leta 1963 ena od fakultet, ki svojim študentom ponuja največjo količino in največjo raznovrstnost športnih vsebin. Od začetkov je razvoj potekal postopoma; od prvega športnega pedagoga na Fakulteti za strojništvo mag. Ledineka, do vključitve drugega pedagoga leta 1969, dozidave male športne dvorane v okviru fakultete, graditve nove športne dvorane v Rožni dolini leta in zaposlitve tretjega športnega pedagoga leta 1984 (Bratuž, Burnik, Šubic, 1993). Ob postopoma vedno boljših pogojih za delo se je povečevalo tudi število vključenih študentov pri športni vzgoji. Po eni strani zaradi večjega števila vpisanih študentov, v največji meri pa zato, ker se je športna vzgoja uvajala v vedno več letnikov študija. Prvotno je bila vključena v prvem letniku, po zaposlitvi drugega športnega pedagoga je bila v programu prvega in drugega letnika študija, ob koncu – po zaposlitvi tretjega pedagoga – je bila prisotna v programu vseh petih letnikov študija. Prostorska sti-

ska je bila poleg takratnih strokovnih smernic in želja študentske populacije eden glavnih povodov za povečanje obsega aktivnosti v naravi na Fakulteti za strojništvo.

Od leta 1991 dalje je tako lahko študent Fakultete za strojništvo pri športni vzgoji poleg rednega športnega programa, ki je takrat obsegal košarko, odbojko, nogomet, boks, judo, tek, namizni tenis, plavanje in atletsko gimnastiko, izbral tudi »aktivnosti v naravi« (Burnik, 1992). Te so v tistem času obsegale planinstvo, turno smučanje, kolesarjenje, kajakaštvo, tek na smučeh, jahanje, taborništvo in jadrnalno padalstvo. Študenti so se lahko priključili tudi univerzitetnim tečajem alpskega smučanja, potapljanja in planinarjenja (Burnik, 1992).

Leta 1996 je s Fakultete za strojništvo odšel dr. Stojan Burnik, ki se je zaposlil na Fakulteti za šport. Večino obveznosti sva po odhodu dr. Burnika prevzela preostala športna pedagoga, spec. Peter Šubic in spec. Jože Bratuž, ob pomoči honorarnega sodelavca. Ob dveh redno zaposlenih pedagogih se je nekoliko zmanjšalo število

Avtor fotografije: Žiga Bratuž

ponujenih aktivnosti v naravi, ne pa tudi število vključenih študentov. Redni del ponudbe aktivnosti v naravi je postal tečaj alpskega smučanja za študente. Tega ni več izvajala univerza, ampak smo organizacijo prevzeli na Fakulteti za strojništvo.

Fakulteta za strojništvo je redno športno vzgojo ohranjala vsa leta, z več sklepi senata tudi po bolonjski prenovi, ki je za veliko število fakultet pomenila zmanjšanje obsega športne vzgoje ali celo popolno ukinitvev programov. V zadnjih letih na Fakulteti za strojništvo glavne aktivnosti v naravi predstavljajo pohodništvo, dnevno alpsko smučanje na Krvavcu in tečaj alpskega smučanja v Kranjski Gori, ponujamo tudi jadranje, taborništvo, kajakaštvo, tek na smučeh in druge aktivnosti. Pri mnogih programih sodelujemo s fakultetami članicami Univerze v Ljubljani. Največ sodelovanja poteka s Filozofsko fakulteto, Biotehniško fakulteto, Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo, Fakulteto za farmacijo, pri tečaju alpskega smučanja je zadnji dve leti vključena tudi Filozofska fakulteta Univerze v Zagrebu.

■ Alpsko smučanje za študente

Fakulteta za strojništvo od sredine devetdesetih, ko je tečaj alpskega smučanja prenehala ponujati Univerza v Ljubljani, s pomočjo Športnega društva Fakultete za strojništvo svojim študentom vsako leto ponuja petdnevni tečaj alpskega smučanja Kranjski Gori. V začetkih so bili študenti nastanjeni v Domu Grosuplje, kasneje dolga leta v Železničarskem domu v Kranjski Gori. Zadnjih nekaj let po zaprtju Železničarskega doma so študenti nastanjeni v hotelu Kompas. V zadnjih petih letih se je pri organizaciji tečajev pridružila Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, predavatelja Aleš Močnik in Gregor Hribar, prav tako kot učitelj smučanja z nami redno sodeluje dr. Aleš Golja s Fakultete za gradbeništvo in geodezijo. Zadnji dve leti je na tečaju prisotna tudi predavateljica s Filozofske

fakultete Univerze v Zagrebu, mag. Jelka Gošnik, prav tako nekaj gostujočih študentov z omenjene fakultete.

Na tečajih v Kranjski Gori vsak dan do 13h poteka učenje alpskega smučanja, študenti so razdeljeni v skupine glede na predhodno znanje. Tečaj smučanja vedno kombiniramo z ostalimi aktivnostmi za študente. V večernih urah vsak dan potekajo različne aktivnosti, kot so nočni pohod, sankanje, dvoranski športi (odbojka, košarka), videoanaliza smučarskega znanja in drugo. Glede na to, da termin običajno zajema kulturni praznik osmega februarja, študenti in predavatelji pripravljajo tudi kulturni program.

Študenti udeleženci s tečaja redno odhajajo zadovoljni, res pa je, da je po bolonjski prenovi vedno težje najti veliko število študentov udeležencev. Razlogi so mogoče tudi finančne narave, a si pri organizaciji resnično prizadevamo, da so stroški za študente čim nižji. Med drugim nam Center za obštudijsko dejavnost Univerze v Ljubljani brezplačno odstopi smuči, primerne za učenje carving tehnike, študenti dobijo tedenske smučarske karte za dnevno in nočno smuko po izjemno ugodni ceni, v ceno spanja v hotelu so vključeni tudi bazeni in savne. Glavni razlog za nižjo udeležbo je, da v izpitnem obdobju v začetku februarja študent težko najde teden, ko nima nobenega izpita. V preteklosti je bilo običajno, da študenti v zadnjem tednu pred začetkom letnega semestra nima jo izpitov in drugih študijskih obveznosti. V tem tednu so se tako lahko brez zadržkov udeležili tedenskega tečaja smučanja. Od bolonjske prenove dalje je izpitno obdobje veliko bolj zapolnjeno in mnogo študentov se tečaja ne more udeležiti. Med leti 1996 in 2010 se je tako skupno število udeležencev pogosto gibalo okrog 100 študentov, ki so bili razdeljeni v dva tedenska tečaja. V današnjem času se število udeležencev giblje med 35 in 40 študentov.

V prihodnje si želimo tečaj nekoliko razširiti – na vsaj 60 udeležencev. Tečaju alpskega smučanja bi priključili še približno 20 študen-

tov, ki bi se učili teka na smučeh, seveda bi tem študentom zagotovili ustrezno število učiteljev.

Poleg tečaja smučanja imajo študenti Fakultete za strojništvo že vrsto let možnost udeležbe alpskega smučanja na Krvavcu. Nosilec omenjenega programa je Aleš Močnik s Filozofske fakultete, s katero sodelujemo tudi pri mnogih drugih programih. Alpsko smučanje na Krvavcu poteka vsak petek v zimski sezoni. Žal zadnja leta opažamo stalno rast cene smučarskih kart za študente. Od leta 2005 se je cena kart povečala za 100 %, hkrati pa udeležba študentov pada. V letu 2017/18 se je programa udeležilo okrog 350 študentov (Močnik, 2018).

■ Program pohodništva in druge aktivnosti v naravi

Program pohodništva je del programa pri Fakulteti za strojništvo že od samega začetka izvajanja aktivnosti v naravi in zajema največje število študentov v primerjavi z ostalimi aktivnostmi v naravi. Najbolj obiskan je program Šmarna Gora, ki med študijskim letom poteka vsako soboto. Program izvajamo v sodelovanju z drugimi fakultetami, nosilka programa je Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani. Študente pri vsakotjedenskih pohodih na Šmarno Goro vodimo predavatelji športne vzgoje s Fakultete za strojništvo, Biotehniške fakultete, Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo in Fakultete za farmacijo. Pri študentih opažamo velik interes za pohode, poleg pozitivnih učinkov na zdravje jim ustreza tudi sobotni dopoldanski termin, ki je izven njihovih študijskih obveznosti in se ga lažje udeležujejo. Samo v študijskem letu 2017/18 se je vsaj enega pohoda na Šmarno Goro udeležilo kar 181 različnih študentov Fakultete za strojništvo. Skupno število udeleženi študentov različnih fakultet je bilo v navedenem študijskem letu 390, povprečno število študentov na posameznem pohodu pa je bilo 51 (Janko, 2018).

Poleg programa Šmarna Gora program pohodništva obsega tudi nekoliko zahtevnejše pohode na: Krim, Slavnik, Snežnik, Stol, Veliko Planino, Slivnico, Nanos in še nekatere druge vrhove. Tudi pri organizaciji daljših pohodov uspešno sodelujemo s fakultetami članicami Univerze v Ljubljani, študenti Fakultete za strojništvo pa vedno predstavljajo zelo visok odstotek vseh udeleženi študentov.

Vsako leto se študenti strojništva udeležujejo tudi športno rekreativnega tabora Volarje, ki ga od leta 2001 dalje vodi dr. Golja s Fakultete za gradbeništvo in geodezijo. Študenti se tam lahko ukvarjajo s kolesarjenjem, kajakaštvom, raftingom in pohodništvom. Dr. Golja dvakrat letno vodi tudi jadranje.

■ Zaključek

Z razvojem moderne tehnologije žal v današnjem času vedno bolj prednjači sedeči način življenja. Ta poleg pomanjkanja gibanja in posledičnih predbolezenskih in bolezenskih stanj povzroča tudi odtujevanje in odmik od narave. Človek premalo izrablja možnosti, ki mu jih narava ponuja za zabavo, zdravje, sprostitvev in kvalitetno življenje (Kristan, 1992). Vse navedeno velja tudi za študentsko populacijo, zato smo se na Fakulteti za strojništvo že približno 30 let nazaj odločili, da bomo študentom ponujali »aktivnosti v naravi«. S tem smo razširili paleto možnosti izbire, ki jo ima študent strojništva pri športni vzgoji. Kljub temu da k športni vzgoji na fakultetah

pristopajo odrasli ljudje, menimo, da je še vedno mogoče vplivati na njihov celovit osebnostni razvoj in jim pomagati pri razvijanju pozitivnega odnosa do narave, rekreacije in zdravega načina preživljanja prostega časa. Takšen odnos je veliko lažje razvijati v naravi sami, kakor v predavalnici, dvorani ali ob računalniškem zaslonu.

Pri programih aktivnosti v naravi, predvsem tistih večdnevni, je tudi veliko bolj poudarjena socializacijska komponenta. Študente spoznamo tudi v bolj neformalnih okoliščinah, predvsem pa se bolj spoznavajo med seboj, se podrejajo skupnim pravilom, razvijajo strpnost do drugih, prevzemajo socialne vzorce in pridobivajo socialne izkušnje (Kristan, 1992). V današnjem času, za katerega je odtujenost posameznikov vedno bolj značilna, je ta komponenta še kako pomembna. Pristine vezi, ki se stkejo v času študija, so lahko še kako koristne kasneje v življenju, tako v poslu kot v zasebnem življenju.

Na Fakulteti za strojništvo tako smatramo, da je ponudba aktivnosti v naravi za študente dodana vrednost pri športni vzgoji. V prihodnje si želimo nadaljnega uspešnega sodelovanja s fakultetami članicami Univerze v Ljubljani in tudi s Centrom za obštudijske dejavnosti, saj lahko le s povezovanjem vsem študentom ponudimo bogat in raznovrsten program, kjer lahko vsak študent najde primerno aktivnost zase. Upamo, da bo to sodelovanje nekoliko lažje po ustanovitvi Skupine športnih pedagogov zaposlenih na članicah Univerze v Ljubljani. V prihodnosti pričakujemo, da bi se tudi vodstvo Univerze v Ljubljani bolj aktivno vključilo v reševanje problematike pri športni vzgoji študentov. Potrebujemo predvsem sistemske rešitve, da bodo lahko aktivni vsi študenti ne glede na to, na katero od članic Univerze v Ljubljani so vpisani. Trenutno le še dvanajst članic ponuja programe športne vzgoje, študenti ostalih štirinajstih fakultet se sicer lahko udeležujejo programov Centra za obštudijske dejavnosti, a žal tam materialni in kadrovske pogoji vadbo omogočajo le zelo omejenemu številu študentov.

■ Literatura

1. Berčič, H., (2014), *50 let športne vzgoje na Univerzi v Ljubljani*. Ljubljana: Slovensko akademsko športno društvo.
2. Bratuž, J., Burnik, S., Šubic, P. (1993) Fakulteta za strojništvo. *30 let športne vzgoje: 1963 – 1993*, str. 47–49.
3. Bratuž, Ž. (2009). Študenti Fakultete za strojništvo o organizaciji športnih aktivnosti na fakulteti. *Šport*, 57 (3-4), str. 54–56 pril.
4. Burnik, S. (1992). *Uspešnost pri študiju v povezavi z gibalnimi sposobnostmi in osebnostnimi lastnostmi študentov Fakultete za strojništvo*. (Doktorska disertacija) Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Ljubljana.
5. Burnik, S. (1992). Aktivnosti v naravi – dodatna športna zvrst pri redni športni vzgoji na Fakulteti za strojništvo. *Šport*, 40 (1/2), str. 28–29.
6. Kristan, S. (1992). Šolo v naravi je potrebno sistemsko in zakonsko vgraditi v naš vzgojno-izobraževalni sistem. *Šport*, 40 (4), str. 4–7.

pred. spec. Jože Bratuž, prof.šp.vzg.
joze.bratauz@gmail.com